

NORGES
IDRETTSFORBUND

Troms og Finnmark idrettskrets
Romssa ja Finnmarkku valáštallanbiire
Tromssan ja Finnmarkun sporttiyhdistys

Foto: David Gonzalez, Buendia
Photography - Tromsøbadet

Troms og Finnmark idrettskrets

Anleggsplan 2021 - 2023

1. Innledning

Idrettsanlegg er en av de viktigste rammevilkår for å skape idrettsglede og aktivitet. Å jobbe for flere og bedre anlegg handler om en samlet innsats i samarbeid med det offentlige, idrettsråd, særiddrett og idrettslag, for å sørge for flest mulig og best mulig anlegg over hele fylket. Bedre anlegg handler om funksjonelle anlegg for idrettene, men også om nødvendig rehabilitering av gamle, umoderne og nedslitte anlegg.

Både tidligere Troms idrettskrets og Finnmark idrettskrets har over en lang periode hatt anleggsutvikling som en av sine viktigste satsninger og mål for idretten i fylket. Flere og bedre anlegg vil fortsatt være et av de viktigste satsningsområdene til **Troms og Finnmark idrettskrets (TFIK)**.

Finnmark idrettskrets ferdigstilte **Anleggspolitisk dokument for 2019-2022**, som ble vedtatt på idrettskretstinget november 2019. Dokumentet inneholder en beskrivelse av anleggssituasjonen i Finnmark, strategi for bygging og rehabilitering av anleggene, samt en prioriteringsliste med 20 anlegg på tvers av idrettsfylket. En god og grundig prosess for å ferdigstille et felles anleggspolitisk dokument for Finnmark la grunnlaget for ting-vedtaket. Det pekes på mangel av en fylkesplan for anlegg, både i idrettskretsen eller i fylkeskommunen. En annen problemstilling var at Finnmark har sett tallmessig bra ut i forbindelse med anleggsdekning (antall brukere pr. anlegg), men at geografiske forhold i fylket er en feilkilde som gir et upresist bilde i statistikker. Det er viktig for den nye felles idrettskretsen å ivareta den gode prosessen som er gjort i forbindelse med anleggspolitisk dokument når en ny felles anleggsplan ferdigstilles.

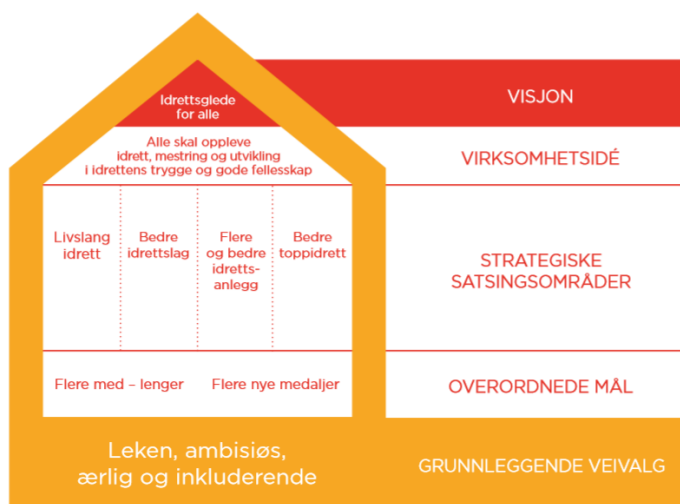
Troms idrettskrets etablerte og vedtok på idrettskretstinget i 2016 **Anleggsplan for Troms idrettskrets**, etter en høringsprosess med idrettsråd og særkretser/regioner. Anleggsplanen ble revidert i 2017 etter Idrettshelga (med anlegg som tema) av idrettskretsens anleggsutvalg, bestående av representanter fra kretsstyret, idrettsråd og særkretser/regioner. Planen har vært ledende for anleggsutviklingen i Troms, og prioriterte anlegg har blitt spilt inn i forbindelse med spillemiddelprosesser i fylkeskommunen og til anleggspolitisk program (programsatsningsmidler). Det ble trukket frem at Troms hadde større grad av idrettslags-eide anlegg enn landsgjennomsnittet, og mindre grad av offentlige eide anlegg. Videre så en at anleggsdekningen var bedre i distriktskommuner enn i bykommuner. Samt at Troms i mindre grad brukte kommunale midler pr. innbygger til anlegg enn landsgjennomsnittet.

Begge idrettskretsene har de siste årene lagt et godt grunnlag for at en felles anleggsplan skal kunne gi en god virkelighetsbeskrivelse av anleggssituasjonen i Troms og Finnmark. Samt at strategi og prioritering vil ivareta hele den nye idrettskretsen gjennom god prosess og bred involvering innen idretten.

Norsk idrett vedtok på idrettskretstinget i 2019 at idrettskretsen skal, i samarbeid med idrettsråd og særiddretten, utarbeide en oversikt over hvilke større anlegg som bør prioriteres i hver region. Anleggsplanen skal vise hvilke større anlegg av regional betydning som skal prioriteres i Troms og Finnmark den kommende perioden. Definisjonen av større anlegg av regional betydning belyses i kapittel 6.

2. Idrettspolitiske målsetninger for idrettsanlegg

Idrettsstyret vedtok 4. april 2019 en ny anleggspolitikk. Anleggspolitikken er utviklet i en prosess hvor særforbund og idrettskretser var involvert gjennom møter, workshops og høring. Hovedmålene i anleggspolitikken ble som en del av *Idretten vil* (idrettens langtidsplan 2019-2023) fremlagt og behandlet der. Idrettstinget vedtok at flere og bedre anlegg skal være et av de fire strategiske satsingsområdene i norsk idrett. Anleggspolitikken har fått navnet *Idretten skal – Flere og bedre anlegg 2019-2023*.

Figur 1 illustrasjon *Idretten vil*

Dokumentet inneholder forslag til en statlig endret anleggspolitikk, samt oppfølging av anleggsområder i kommuner og de nye regionene. Dersom anleggspolitikkens strategier og målsetninger skal nås, må samarbeid og en felles innsats for anleggsfeltet prioriteres og styrkes – internt i idretten, samt mellom idretten og offentlige myndigheter. Anleggspolitikken peker på hva idretten skal ta ansvar for og hva vi mener at andre bør gjøre for at vi i fellesskap oppnår en god og framtidsrettet anleggsutvikling i hele landet.

Det er et ønske om å vri anleggspolitikken i retning av mer innflytelse for idretten og mer strategisk og planmessig etablering av framtidens anlegg. Innflytelse av anleggsutviklingen henger sammen med at idrettsorganisasjonen har solid anleggsfaglig kompetanse, strategier, planer og samarbeid internt i idretten. Anleggspolitikken for de neste årene må være kunnskapsbasert og det er viktig å basere anleggsutviklingen på oversikter over befolkningsutvikling, aktivitetstrender og nye måter å være i aktivitet på, både organisert og uorganisert.

Idretten inviterer staten til konkrete endringer i anleggspolitikken, blant annet en betydelig utvidelse av *anleggspolitiske program og konkrete tilskuddsordninger over statsbudsjettet*. Et anleggspolitisk program på 1.2 milliarder kroner over seks år (200 millioner kroner pr. år) foreslås, selv om dette vil øke etterslepet på de anleggene som ligger under post 1.1. Anleggspolitisk program vil skape samarbeid og nyteknisk utvikling rundt anleggsbygging og -utvikling. Man ser behovene i sammenheng, prioriterer etter en totalvurdering, samt bidrar til at idrettsanlegg som kommuner normalt ikke klarer å finansiere, realiseres. Et utvidet anleggspolitisk program vil skape rom for strategisk og framtidsrettet utvikling og prioritering, nye anleggstyper og nye idretter, samt nyskaping innovasjon og rekruttering.

Idretten ønsker at staten forsterker sine bidrag. Det offentlige bør bidra til å redusere kostnader i barne- og ungdomsidretten ved å ta et større ansvar for anleggsbygging, og ved at det etableres gode og forutsigbare støtteordninger for idrettslag som bygger og drifter egne anlegg. På tross av at det bygges mange anlegg er det fortsatt stor anleggsmangel i Norge. Mangelen på idrettsanlegg er den største begrensningen for deltakelse i fysisk aktivitet blant barn og ungdom.

Det fremkommer i anleggspolitikken at idrettskretsene skal i kommende tingperiode, i samarbeid med lokale idrettsråd og særforbund/særkretser/regioner, utarbeide en oversikt over hvilke anlegg som bør prioriteres i hver region.

Norsk idrett jobber etter følgende anleggspolitiske mål:

Figur 2 Anleggspolitiske mål for norsk idrett

3. Anleggsplanens mål og hensikt

Anleggsplanen for TFIK er forankret gjennom å være et tiltak beskrevet i *Idretten vil* og *Idretten skal – flere og bedre anlegg*. TFIK vedtok også på ekstraordinært idrettskretsting i november 2019 tiltaket i sin strategiplan.

Planen har som formål å bidra til en samordnet planlegging av fremtidige idrettsanlegg i Troms og Finnmark, med forslag til langsiktig arbeid og prioriteringer for bygging av større idrettsanlegg av regional betydning.

Anleggsplanen skal med dette være et konkret verktøy for å nå TFIKs overordnede mål for anleggsområdet. Planen fokuserer og avgrenser til konkrete aktiviteter og tiltak innen anleggsarbeidet rettet mot idrettslag, idrettsråd og særkretser/regioner. I tillegg skal den angi en valgt anleggspolitikk og kriterier for prioriteringer innen anleggsarbeidet.

Planen skal:

- Styrke kompetansen innen plan-, søknads-, bygge- og spillemiddelprosesser for anlegg
- Sørge for samhandling i anleggsprosjekter mellom idrettsråd, særidretter, idrettslag, idrettskrets, kommuner og fylket
- Vise et virkelighetsbilde av anleggssituasjonen i Troms og Finnmark
- Definere kriterier for prioritering av større anlegg av regional betydning
- **Prioritere større anlegg av regional betydning i Troms og Finnmark for de kommende år**

4. Aktører i planprosesser

Idrettskretsen

Idrettskretsens ansvar er å koordinere idrettens innspill overfor regionale myndigheter, arbeide for økt statlig anleggsfinansiering (gjennom stortingsbenkene), bidra til kompetanseutvikling i idrettsrådene og idrettslag innenfor områdene anleggspolitikk, tilskuddsordninger og kommunale planprosesser. Idrettskretsen skal i kommende tingperiode:

- bidra med råd om kommunale prosesser og tilskuddsordninger til idrettslag som planlegger bygging av egne anlegg
- veilede idrettsrådene og ved behov bidra til utarbeidelse av prioriteringslister over nye idrettsanlegg
- arbeide sammen med idrettsrådene om innspill til kommunale planer

IK har en overordnet og koordinerende rolle i forbindelse med utarbeidelse av en felles anleggsplan. Idrettsråd og særidretter involveres i arbeidet. IK har det formelle samarbeidet med fylkeskommunen, både anleggspolitisk og ved prioritering av spillemidler.

Idrettslagene

Idrettsaktiviteten skjer i idrettslagene, og det er de som kjenner til behovet for anlegg i forbindelse med den aktiviteten de driver. Initiativet for igangsetting av anleggsutvikling skjer derfor ofte på idrettslagsnivå. Idrettslag er i stor grad eier av anlegg i Troms og Finnmark.

Særidretten

Særidretten (krets/region/forbund) deltar i anleggsutviklingen på alle plan i prosessen. Det er viktig at disse er representert i idrettsråd (og i idrettskretsens anleggsutvalg). Særforbundene har ansvar for den anleggsfaglige kompetansen rundt utforming av idretts- og nærmiljøanlegg for sine idretter. Særidretten spiller i hver region inn sine mål og strategier for anleggsområdet, og herunder prioriterer sine strategisk viktige anlegg.

Idrettsrådene

Idrettsrådene skal i samarbeid med de enkelte klubbene og kommunen, samordne og prioritere anleggsprosjekter i egen kommune. Idrettsrådene bør arbeide for å sikre arealer til idrettsanlegg i forbindelse med offentlig planarbeid, samt å sikre at idretten i egen regi har vurdert behovet for arealer til nye idrettsanlegg i et langsiktig perspektiv.

Kommunene

Kommunene skal være sentrale aktører i utbygging av idrettsanlegg. Planleggingen skal skje gjennom revidering og rullering av kommunal plan for idrett og fysisk aktivitet. Kommunene skal involvere idretten i dette arbeidet gjennom idrettsrådene. Det er kommunen som behandler og prioriterer spillemiddelsøknader blant sine søkere, samt følger opp de aktuelle søkerne.

Idretten ønsker at kommunene skal ta et større ansvar for utvikling, bygging og drift av idrettsanlegg, samt ta hensyn til idrettens behov i kommuneplanenes arealdel. Kommunene skal i tillegg stimuleres til samarbeid om interkommunale anlegg og utvikling av større anlegg av regional karakter.

Troms og Finnmark fylkeskommune

Fylkeskommunen foretar endelig prioritering av spillemidler til idrettsanlegg i eget fylke, og involverer idretten gjennom idrettskretsen i dette arbeidet. Fylkeskommunen skal ta ansvar for å støtte og stimulere alle aktuelle anleggsbyggere gjennom kvalifisert rådgivning og veiledning i alle deler av anleggsprosessen. Fylkeskommunen skal vektlegge idrettens prioriteringer, og legge disse til grunn for sine arealplaner og handlingsplaner for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Troms og Finnmark. Fylkeskommunen anmodes om å tilrettelegge egne tilskuddsordninger knyttet til større anlegg og arrangement.

5. Anleggssituasjonen i Troms og Finnmark

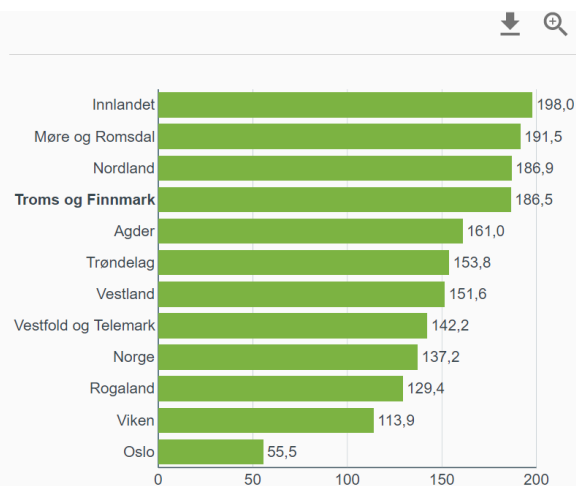
Anleggsplanen skal gi et godt virkelighetsbilde av den faktiske anleggssituasjonen i Troms og Finnmark. Planen vil også presentere anleggssituasjonen i de ulike idrettene der vi identifiserer et kritisk behov for anlegg. I en slik presentasjon er det hensiktsmessig å peke på behovene i våre 7 soner; Øst-Finnmark, Midt-Finnmark, Vest-Finnmark, Nord-Troms, Tromsø og omegn, Midt-Troms og Sør-Troms.

Overordnet

Anleggspoeng per innbygger

I figuren til høyre viser vi anleggssituasjonen i Troms og Finnmark og utvalgte kommuner i form av anleggspoeng per innbygger. Prinsippene for beregning av anleggspoeng er beskrevet i neste kapittel. Poenggiving for hvert enkelt anlegg finnes i kapitlene som beskriver de ulike idrettene.

Gjennomsnittlig anleggspoeng per 1000 innbygger for hele landet var 137 per 1.1.2020. Som man kan se av kapittel 1.2.7, er dette bare en relativ størrelse ment for sammenligning. Vi ser også at kommuner med lavt innbyggertall generelt sett har flere anlegg per innbygger og særlig kommuner med stort areal. I slike kommuner trengs det flere anlegg for at innbyggerne skal ha et tilbud nært der de bor.

Figur 1.1.6 Anleggspoeng per 1000 innbyggere for Troms og Finnmark, Norge og utvalgte fylker/kommuner per 1.1.2020.

Dersom vi sammenligner anleggsdekningen sett opp mot innbyggertall, kommer Troms og Finnmark godt ut sammenlignet med landsgjennomsnittet og andre sammenlignbare fylker. Likevel viser ikke tallene en utfordrende geografi med store avstander mellom tettsteder i samme kommuner.

Eksempelvis vil et anlegg med høy poengsum (grunnet mulighet for høyt antall brukstimer og antall brukere) i en kommune med få innbyggere vise en positiv anleggsdekning, men dersom anlegget kun er relevant å bruke for 50% av befolkningen grunnet geografiske avstander, er dette vanskelig å vise i statistikken. På lik linje vises anleggsdekningen per aktive medlem som god sammenlignet med landsgjennomsnittet og en rekke andre fylker, noe som preges av skjevfordelingen i aktivitet mellom by og bygd, samt geografiske avstander. Det finnes i dag ikke tall på utnyttelsesgrad av alle anlegg vi har tilgjengelig, men slike tall ville være med å styrke datagrunnlaget vi sitter på. Derfor er det hensiktsmessig å se nærmere på tallgrunnlaget gjennom sonemodellen for idrettsråd, med syv definerte soner av fylket som utgangspunkt.

Beskrivelse av kritiske situasjoner

Fotball

Det er generelt god dekning på fotballbaner i ulike størrelser sett opp mot aktiviteten. Det er likevel stor mangel på innendørs kamparena for voksne i fylket. Hverken Øst-Finnmark, Midt-Finnmark, Nord-Troms, Tromsø og omegn eller Sør-Troms har fullverdig storhall for fotball. Midt-Troms har 2 storhaller i indre og ytre del av sonen. Det bygges nå storhall i Hammerfest (Midt-Finnmark).

Ski

Skisporten har god anleggsdekning med tanke på lysløyper i de fleste kommuner, samt gode anleggsprosjekter både i Øst-Finnmark, Midt-Finnmark, Nord-Troms, Tromsø og omegn og Midt-Troms. Disse er både innenfor skiløyper, skileikanlegg, rulleskianlegg, alpint og hopp. Både Tromsø, Alta og Harstad har vært NM-arrangører/kandidater for langrenn. Det finnes i dag ingen anlegg for hopp i stor bakke.

Innendørs hallidrett: håndball, volleyball, basket, innebandy, futsal, mm.

Håndballforbundet peker særlig på Tromsø og Alta som to av kommunene i Norge med størst underdekning basert på aktiviteten. I tillegg har Senja kommune plass til få innendørs hallidretter med dagens kapasitet.

«Verstinglisten» – Underdekning på halltid til trening (minimum 2t)

 Alstahaug	7449 innbyggere, 24 spillende lag, 2 flater, 12t pr uke = 30 min pr lag
 Vefsn	13275 innbyggere, 13 spillende lag, 1 flate, 8t pr uke = 37 min pr lag
 Sykkylven	7513 innbyggere, 13 spillende lag, 1 flate, 10t pr uke = 46 min pr lag
 Overhalla	3884 innbyggere, 14 spillende lag, 1 flate, 12,5t pr uke = 56 min pr lag
 Alta	20789 innbyggere, 83 spillende lag, 3 flater, 76t pr uke = 55 min pr lag
 Hustadvika	13279 innbyggere, 21 spillende lag, 3 flater, 19,5t pr uke = 56 min pr lag
 Sortland	10542 innbyggere, 10 spillende lag, 1 flate, 10t pr uke = 60 min pr lag
 Tromsø	76992 innbyggere, 55 spillende lag, 7 flater, 58t pr uke = 63 min pr lag
 Malvik	14193 innbyggere, 58 spillende lag, 2 flater, 63,5t pr uke = 66 min pr lag
 Melhus	16838 innbyggere, 53 spillende lag, 3 flater, 72t pr uke = 82 min pr lag
 Rana	26144 innbyggere, 22 spillende lag, 5 flater, 37,5t pr uke = 102 min pr lag

Disse 11 kommunene har 210.898 innbyggere og har 29 flater, trenger 13 flater til for å nå 2t trening pr uke

Friidrett

Friidretten i Troms og Finnmark mangler særlig innendørs anlegg, der det pekes på Harstad og Tromsø. Det er både mangel på innendørs anlegg for bruk om vinter, samt arrangement.

Isidrettene

Ishallen i Tromsø er eneste i fylket, og det er miljø/behov for ishall både i Øst-Finnmark, Sør-Troms og Midt-Troms. Samtidig har også Alta et godt miljø og vil på sikt ha behov for ishall. Tromsø vil også ha behov for ny ishall. I tillegg er det behov for nytt kunstis anlegg i Tromsø og Harstad.

Gym og turn

Tromsø har særlig fått dekket et kritisk behov med nylig bygging av to turnhaller. Alta og Harstad har

dagens største behov for nye anlegg for å kunne avholde aktiviteten. I tillegg er det på sikt ønskelig med tilpasset anlegg i Midt-Troms, særlig Senja kommune.

Kampsport

Kampsport har behov for nye anlegg i Tromsø, Alta og Harstad. I de to sistnevnte kommunene er det konkrete prosjekter som omfatter kampsport, mens i Tromsø er det enda ikke konkretisert aktuelle areal for nytt kampsportanlegg.

6. Større anlegg av regional betydning

Med mål om å prioritere anlegg, må en anleggsplan gi noen føringer for hva som skal prioriteres, hvorfor og hvordan. I henhold til idrettens vedtatte *Idretten skal – Flere og bedre anlegg* har idrettsråd ansvar for å utarbeide prioriteringslister over anlegg i sin kommune, hjulpet av idrettskrets ved behov. På lik linje skal særidretten utarbeide en prioritering over anlegg i sin region/krets. Dette kan vektes ulikt, basert på behov, anleggsmangel eller andre faktorer. Idrettskretsens prioriteringer av større anlegg med regional betydning i anleggsplanen gjøres basert på hørings svar fra både idrettsråd og særidretten.

Troms og Finnmark idrettskrets anleggsutvalg, med representanter fra idrettsråd og særidretten, utarbeider kriterier som legger føringer for hørings svarene og innstilling til hvilke anlegg som skal prioriteres i anleggsplanen. Anleggene i planen vil bli seksjonert inn i soner. Større anlegg av regional betydning som spilles inn fra flere organisasjonsledd, samsvarer med tidligere prioriteringer i idrettskretsens anleggsplan, samt samsvarer med særforbundenes prioritering i anleggspolitisk program vil bli prioritert. Idrettskretsstyret vedtar anleggsplan med prioriteringer mellom idrettskretstingene.

Hva er et større anlegg av regional betydning?

Idrettskretsen har definert noen hovedtrekk som beskriver hva vi ser på som større anlegg av regional betydning. For å konkretisere disse hovedtrekkene, går vi dybden på noen kriterier som hjelper oss å prioritere aktuelle anlegg.

Følgende kriterier er gjeldende for prioritering av anlegg i Troms og Finnmark:

- Anlegg for idretter med høye aktivitetstall, men som har lav anleggsdekning
- Anlegg som gir flerbruksmulighet på tvers av idretter
- Kostnadskrevende anlegg – anlegg for store arrangement
- Anlegg for idretter uten aktivitet grunnet mangel på anlegg
- Anlegg av regional betydning med rehabiliteringsbehov
- Anlegg som tar ekstra miljøhensyn ved planlegging, bygging og drift

Alle prioriterte anlegg i anleggsplanen vil være innenfor en eller flere av disse kriteriene, samt ha ulikt tidsperspektiv med tanke på ferdigstilling. I tillegg vektlegger vi særlig de anleggene som har høy prioritet nasjonalt i sitt særforbund, eksempelvis gjennom innspill til anleggspolitisk program. Videre følger en redegjørelse for kriterienes betydning.

Anlegg for idretter med høye aktivitetstall, men som har lav anleggsdekning

Enkelte idretter i Troms og Finnmark har ventelister for barn og unge for å være med i aktiviteten, som en følge av anleggsmangel. Dette ser vi oftest i bykommuner. Slike tilfeller understreker idrettskretsens påstand om at anlegg er det viktigste rammevilkåret for aktivitet, og dermed en avgjørende faktor for visjonen «*idrettsglede for alle*». Derfor vil anlegg som har en lav dekningsgrad per aktive medlem eller per 1000 innbygger være en prioritert kategori. Dette regnes ut fra en modell utviklet av Norsk idrettsindeks (<https://idrettsindeks.no/rapport/19/1/1>), som bruker Norges anleggsregister, NIFs aktivitetstall og Norges befolkningstall som grunndata.

Anlegg som gir flerbruksmulighet på tvers av idretter

I noen kommuner er manglende areal en av de største utfordringene for å dekke de ulike anleggsbehovene idretten har. Samtidig er det i sum dyrere å bygge flere anlegg som kun rommer en idrettsaktivitet hver. Derfor er det hensiktsmessig for idretten å prioritere de anleggene som løser flere behov samtidig. Det vil ikke alltid være mulig å realisere slike konsepter overalt, men der slike muligheter finnes vil de prioriteres av idrettskretsen. Dette er også et punkt som vektlegges i kriteriene for tildeling av anleggsfondet. Et viktig anlegg for flere enn det enkelte idrettslag som benytter det daglig, men for flere idretter eller utøvere i nærliggende kommuner. NIF har definert dette som **større trenings- og rekrutteringsanlegg**, for å øke bredden og mangfoldet blant anleggstyper.

Kostnadskrevende anlegg – anlegg for store arrangement

Dette er anlegg som ofte har en lavere prosentvis dekning av dagens spillemiddelordning, og dermed velges slike løsninger sjeldnere enn mindre anlegg. Ofte føres slike kostnadskrevende anlegg opp i sammenheng med arrangement eller for å favne en stor brukergruppe. Det er få kostnadskrevende anlegg i Nord-Norge, og det er ikke hensiktsmessig å bygge slike anlegg i alle kommuner. Ofte ser vi slike anlegg i bykommuner. Det er likevel hensiktsmessig å føre opp noen slike anlegg i enkelttilfeller, eksempelvis for å være et arrangementsanlegg. En målsetning om flere større arrangementer til Nord-Norge vedtok idretten i Troms og Finnmark på sitt sammenslående idrettskretsting i november 2019, og dermed vil kostnadskrevende anlegg være en prioritert kategori i anleggsplanen. Definisjon av stort arrangement vil variere mellom idretter, men det kan omfavne et høyt antall deltakere, høy klassifisering i idretten (NM, VM, etc.) eller stort publikumspotensial/mediedekning av arrangementet. NIF har definert dette som **mesterskapsanlegg** som faller utenfor nasjonalanleggsordningen.

Fire anleggstyper har de siste årene utmerket seg med en lavere prosentvis andel dekt av spillemidler (under 25 % dekning av kostnader); idrettshaller, friidrettsanlegg, svømme- og stupeanlegg, samt is- og skøyteanlegg.

Anlegg for idretter uten aktivitet grunnet mangel på anlegg

Det er flere eksempler i Norge på at nye anleggstyper i kommuner gir en økt aktivitet i den aktuelle idretten. Særlig gjelder dette ved nye anlegg for idretter med relativt høye aktivitetstall på landsbasis. Dette er blant grunnene til at ishall har vært, og fremdeles er en vedtatt prioritert anleggstype i norsk idrett. I enkelte kommuner eller soner vil det kunne finnes andre anleggsmangler for å gjennomføre aktivitet, også innenfor idretter med høyt aktivitetsnivå nasjonalt

og regionalt. Det er også viktig å se til utvikling av nye trender og aktivitet i idretten, og herunder behov for nye anleggstyper. Idrettsstyret i NIF har fremhevet viktigheten av å øke bredden og mangfoldet i anleggstyper, derfor er dette et viktig satsningsområde.

Anlegg av regional betydning med rehabiliteringsbehov

Troms og Finnmark har en stor andel anlegg med rehabiliteringsbehov. Ofte er det like viktig å ivareta våre eksisterende anlegg, fremfor å bygge nye. Finnmark idrettskrets gjorde en grundig kartleggingsprosess for å identifisere hvilke anlegg med rehabiliteringsbehov som skulle prioriteres i forrige anleggsplan fra 2019. Dette er relativt ny data, og vil være med som grunnlag i videreføringen av anleggsplan. Anlegg av regional betydning med rehabiliteringsbehov vil kunne bli prioritert i anleggsplanen.

Anlegg som tar ekstra miljøhensyn ved planlegging, bygging og drift

Et av hovedmålene i *Idretten skal – flere og bedre anlegg* er at idretten vil ta miljøansvar i planlegging, bygging og drift av idrettsanlegg. Derfor vil idrettskretsen løfte frem anlegg som kan vise til tiltak med hensikt om bærekraftig anleggsutvikling. Dette kan være gjennom innovative løsninger eller endret praksis som resulterer i reduserte klimagassutslipp for byggene i et livsløpsperspektiv, i alle fasene av anleggsutviklingen. Eksempelvis gjennom arkitektur, byggematerialer, etc. Dette omfavner også anlegg som viser miljøhensyn i forbindelse med god lokalisering, mobilitetsplanlegging og miljøvennlige transportinntak for å redusere utslipp fra transport i forbindelse med anlegget.

7. Prioritering av anlegg

Troms og Finnmark idrettskrets vil her presentere de prioriterte anleggene i perioden 2021-2023. Anleggsprosjektene vil kunne være i ulike faser og ha ulikt tidsperspektiv med tanke på ferdigstilling. Fellestrekket for dem er at de er anlegg av regional betydning i sin idrett og i sitt område.

Sone	Kommune	Anlegg	Kommentar
Øst-Finnmark	Sør-Varanger	Ishall Øst-Finnmark	Ny ishall, mangler denne type anlegg i Finnmark. Øst-Finnmark har et godt hockeymiljø, og Kirkenes Puckers har startet opp et forprosjekt for ny ishall.
Øst-Finnmark	Sør-Varanger	Rulleskianlegg Kirkenes	Behov for nytt og sikkert treningsanlegg om sommeren. Prioritert i SF anleggspolitisk program.
Midt-Finnmark	Hammerfest	Hammerfest Arena	Ny storhall fotball og klatreanlegg, samarbeid mellom fire idrettslag.
Vest-Finnmark	Alta	Altaparken Arena	Alta IF utvikler en idretts- og folkepark med skileikanlegg, håndballflater, turnflate, kampsport, e-sport, klatreanlegg, utendørs fotballstadion og lavterskel fasiliteter for uorganisert aktiviteter utendørs.
Tromsø og omegn	Tromsø	Arrangement-anlegg for innendørs ballidrett	Tromsø er på «verstinglisten» angående underdekning på halltid til trening i Norge. Byen har både behov for bydelshaller og arrangementsfasiliteter for turneringer. Anleggsbehovet er beskrevet i innspill til anleggspolitisk program fra flere særforbund.
Tromsø og omegn	Tromsø	Storhall Fotball	Tromsø har pr 2021 ikke fullverdig storhall for fotball. Anleggsbehovet har høyeste prioritet i Norges Fotballforbund. Troms Fotballkrets leder forprosjekt for å få etablert en ny storhall.
Tromsø og omegn	Tromsø	Innendørs friidrettsanlegg	Norges Friidrettsforbund har prioritert Tromsø i anleggspolitisk program. Behovet for innendørs fasiliteter har vært gjeldene lenge.
Tromsø og omegn	Tromsø	Arktisk Arena	Hoppbakke og nytt skistadion Storelva. Samarbeid mellom tre skiklubber og høyeste prioritet i Norges Skiforbund. Arrangementsanlegg for NM og World Cup.
Tromsø og omegn	Tromsø	Kunstisbane	Skøytemiljøet har de siste årene drevet aktiviteten på naturisbane, behovet for nytt kunstisanlegg er stort. Ny ishall er også et behov i byen.
Midt-Troms	Senja	Idrettshall	Idrettshall i tilknytning til nye Finnsnes barneskole. Flere idretter får i dag ikke treningstid innendørs vinterstid grunnet anleggsbehov.
Midt-Troms	Senja	Aktivitetspark og skistadion	Senja Aktivitetspark på Silsand er et anlegg for skileik, ski-konkurranser og annen uorganisert aktivitet sommer- og vinterstid.
Sør-Troms	Tjeldsund	Hålogaland Spektrum	Storhall fotball på Evenskjer. Hverken Harstad eller Narvik har tilgang på kamparena for voksne innendørs. Skånland OIFs prosjekt for å realisere storhall vil være et viktig for en folkerik region.
Sør-Troms	Harstad	Isanlegg-strategi	Harstad har behov for kunstisanlegg for isidrettene på Kanebogen stadion. Videre er det planer om å bygge ishall i tilknytning til anlegget i senere fase.
Sør-Troms	Harstad	Turnhall og kampsportarena	Nytt anlegg for idrettene på Stagnes. Prosjektet har hatt høy prioritet hos idrettsrådet i flere år.

8. Finansiering av anlegg

For å styrke kompetansen innen plan-, søknads-, bygge- og spillemiddelprosesser for anlegg, vil vi i dette kapittelet gi en liten redegjørelse for de offentlige tilskuddsordningene i forbindelse med realisering av anlegg. Herunder vil vi også gå litt i dybden av de idrettspolitiske målsetningene med tanke på tilskuddsordningene fremover.

Idrettskretsens anleggsfond

Som en gave fra SpareBank 1 Nord-Norge har idrettskretsene i Nord-Norge siden 2017 forvaltet en sum som kan tildeles idrettsorganisasjoner som er i plan- og prosjekteringsfasen i et anleggsprosjekt. Midlene kan som hovedregel tildeles de nevnte organisasjonene, som skal bygge, eie og drifte sitt eget anlegg. Midlene kan eksempelvis brukes i forbindelse med behov for innkjøp av ekstern fagkompetanse. Dette er et strålende alternativ som SNN har gitt idretten, for å senke risikoen for idrettslag tidlig i sine anleggsprosjekter. Erfaringen fra dette er at det både senker risiko og øker sannsynlighet for realisering av anlegg, bygget og driftet av frivilligheten.

Spillemidler til idrettsanlegg

Spillemidler til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg skal bidra til en infrastruktur som gir befolkningen mulighet til å drive både egenorgansiert aktivitet og aktivitet i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten. Hvert år gjennomføres en tildeling av Norsk Tippings overskudd til idrettsanlegg. Fordelingen fra Kulturdepartementet til fylkeskommunene varierer fra år til år, basert på flere variabler.

Tilskuddet fra spillemidlene kan som hovedregel dekke inntil 1/3 av godkjente kostnader ved ordinære anlegg, med noen få unntak. Hver enkelt anleggstype har maks-satser for tildeling på et gitt beløp. Det gis også økt tilskudd til utvalgte geografiske områder. Troms og Finnmark får et tillegg på 25% av ordinært tilskudd. Det gis også 15% tillegg av ordinært tilskudd i pressområder, der Tromsø er eneste pressområde-kommune i TFIK.

Kort oppsummert kan vi se på søknads- og tildelingsprosessen slik:

1. Idrettslaget/anleggsbygger kontakter kommunen for å registrere anlegget i det nasjonale Anleggsregisteret.
2. Oppføring av anlegget i kommunens plan. Her vil prioritert plassering være avgjørende for når en tidligst kan få tildeling.
3. Spillemiddelsøknaden sendes inn til kommunen. Kommunene setter egne frister for sine søkere. Man er avhengig av å få søknaden godkjent for å kunne få tildeling samme år.
4. Kommunen gjennomgår og kontrollerer søknaden, og oversender til fylkeskommunen.
5. Fylkeskommunen gjennomgår og behandler søknadene.
6. Kulturdepartementet fordeler spillemidler til fylkeskommunene.
7. Fylket innvilger eller avslår søknader, og sender svar til søker.
8. Søkere som får tilskudd, ferdigstiller anlegget og reviderer sluttregnskapet før det sendes inn til utbetaling av tilskudd.

Ettersom beløpet det søkes om hvert år overstiger det tilgjengelige beløpet til fordeling, blir det et etterslep i form av søknader som tas videre til neste år. Derfor er det vanlig at søkere av spillemidler til anlegg har en gjennomsnittlig ventetid på 2-4 år, litt avhengig av hvor anlegget bygges. Norsk idrett vedtok som et mål i anleggspolitikken at en ønsker å redusere etterslepet som så langt har vært økende.

Momskompensasjon til anlegg

Ordningen ble etablert i 2010, og gjelder bygging og rehabilitering av idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og anlegg for friluftsliv i fjellet. Det er Lotteri- og stiftelsestilsynet som forvalter ordningen. Den omfatter alle som oppfyller vilkårene for å få spillemidler, bortsett fra kommuner, fylkeskommuner og kommunale foretak. En godkjent spillemiddelsøknad er et vilkår for å kunne søke om kompensasjon for merverdiavgift.

Anlegget som det søkes til må være ferdigstilt, og anleggsregnskapet må være kontrollert og attestert av revisor. Det er kommunens revisor som skal gjennomgå og kontrollere anleggsregnskapet i de aller fleste tilfeller, med unntak av når spillemiddeltilskuddet er under kr 400.000.

Ordningen er rammestyrte, og derfor delvis uforutsigbar. Det blir tildelt midler etter søknad innenfor den rammen Stortinget har bevilget for det enkelte år. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader. Søkere som da mottar avkortet kompensasjon, kan ikke søke om å få kompensert det resterende beløpet i senere søknadsrunder. Dette er et system idrettsstyret i NIF jobber for å gjøre mer forutsigbart, ved at alle idrettslag som bygger anlegg skal få rettighetsfestet full momskompensasjon.

Anleggspolitisk program

Anleggspolitisk program eller programsatsningsmidler er øremerkede midler fra spillemidlene som tildeles utvalgte anleggstyper. Hvilke anleggstyper som kan søke om programsatsningsmidler har variert, men pr 2021 er det ikke satt av midler i ordningen. Norsk idrett har vedtatt å jobbe for en kraftig økning i anleggspolitisk program, for å løfte frem viktige anlegg for idretten og styrke idrettens innflytelse i anleggsprioritering.

9. Prosess i anleggsprosjekter

Dette kapitlet har som formål å gi en liten veiledning på god prosess i anleggsprosjekter, samt hvilke av aktørene i kapittel 4 som kan hjelpe et prosjekt videre. Kapitlet har også som mål å styrke kompetansen innen plan-, søknads-, bygge- og spillemiddelprosesser for anlegg.

I tilfeller hvor idrettslag planlegger egne anlegg som de skal bygge og drifte, har idrettskretsen pekt på god prosess i anleggsprosjekter som en helt avgjørende suksessfaktor. I dette begrepet ligger det mye innhold, slik som god forankring i eget idrettslag, idrettsråd, særiddrett og egen kommune. Det er også viktig å skape engasjement rundt anleggsplanene, samt å skaffe faglig kompetanse på et tidlig tidspunkt for å vurdere realismen i prosjektet. Engasjement og god relasjon til politikere som har påvirkning kan også være avgjørende. God prosess er i det hele tatt mye mer omfattende enn hva dette kapitlet klarer å beskrive.

Anleggsprosjekter er ofte uoversiktlige og lite lineære i starten. Idrettskretsen anbefaler alle idrettslag å sette seg inn i Prosjektmodellen som SIAT har utviklet til www.godeidrettsanlegg.no. Der kan mange av de vanligste fallgruvene identifiseres tidlig, og mange av de viktigste spørsmålene bli stilt. Det kan også være et nyttig verktøy for å hjelpe idrettslaget i planleggingsfasen av et nytt anlegg.

Det kan oppleves som uoversiktlig hvordan idrettslaget skal forholde seg til alle aktørene som er å regne som interessenter, eller som har innvirkning på prosjektets fremdrift. I tabellen under har vi

forsøkt å oppsummere når de ulike aktørene som bør kontaktes i anleggsprosjektet, samt hvilken kompetanse en kan forvente at de har.

Aktør	Kompetanseområde	Kontaktpunkt
Idrettsenheten i kommunen	Kommunale planprosesser Tilskuddsordninger	Tidlig i idéfasen
Idrettsråd	Kommunal prioriteringsliste	Tidlig i idéfasen
Idrettskrets	Kommunale planprosesser Tilskuddsordninger Anleggspolitikk	Tidlig i idéfasen
Særkrets/region	Utforming av idrettsanlegg Idrettsspesifikke krav og tilskudd	Tidlig i idéfasen
Andre idrettsrådgivere, f.eks. SIAT	Realisering av idrettsanlegg, fra vugge til grav	Tidlig i idéfasen
Rådgiver, arkitekt, entreprenør	Prosjektering, gjennomføring byggtekniske løsninger	Konseptvalg og konsekvensutredningsfase

Prosjektets livsløp

Anleggsprosjektet går gjennom flere faser. Her er 2 måter å visualisere prosjektets livsløp:

Denne figuren er hentet fra Prosjektmodellen til Gode idrettsanlegg.

Kategori	Status	Prosess videre
A) God idé	Behov og idé beskrevet Engasjement i idretten for realisering Lokaliseringsanalyse gjennomført	
B) Avklart og dugelig idé	Dokumentert behov Forankring i idrettslaget, idrettsrådet og særkrets/region Påvise synergier utover idretten Konseptskisse må foreligge Politisk forankret gjennom dialog med kommune	Aktuell for prioritet i anleggfondet
C) Klar til oppstart	Gjennomført behovsanalyse Gjennomført analyse av ringvirkninger (kultur, næring, FoU og samfunn) Avklart driftsform og eierskap Skisse til investeringsbudsjett og driftsbudsjett Arealer avsatt i kommunens arealplan og brukerreteigheter avklart Politisk behandlet og tatt inn i kommunedelplan for idrett og friluftsliv Godt beskrevet og klart til prosjektering og regulering Godkjent søknad spillemidler	Kan være aktuell for prioritet i anleggfondet hvis prosjektet er i skjæringen mellom B og C Aktuell for mottak av spillemidler
D) Igangsatt	Prosjekter som er igangsatt bygging, men som har flere byggetrinn som trenger både planlegging og finansiering	Som C, hvis behov